

TĖVIŠKĖS AIDAI

Nr. 28 (1571) 1987 m. liepos 15 d.

Melbourne

XXXII M E T A I

Lietuvos krikšto spaudos konferencija

„Užsienyje gyvenantys lietuviai vyskupai kreipiasi į krikščioniškąjį pasaulį Lietuvos krikšto šešių šimtų metų jubiliejaus proga“, — tokia antraštė Vatikano dienraštis pristato visą puslapį apimančią informaciją apie Lietuvos krikščionybės jubiliejinio komiteto surengtą spaudos konferenciją.

Joje dalyvavo apie 50 italų ir užsienio spaudos korespondentų, taip pat kai kurių televizijos ir radijo stočių atstovai. Spaudos konferencijos metu pranešimus padarė ir į žurnalistų klausimus atsakinėjo lietuvių išeivių vyskupas Paulius Baltakis, Lietuvių Religinės Šalpos vedėjas kun. Kazimieras Pugevičius, Lietuvos diplomatinės tarnybos atstovas Stasys Lozoraitis junioras ir švento Kazimiero lietuvių kolegijos Romoje rektorius prelatas Algimantas Bartkus.

Vyskupas Baltakis perskaitė užsienyje gyvenančių lietuvių vyskupų pareiškimą, kuriuo krikščioniškasis pasaulis yra kviečiamas išreikšti savo solidarumą katalikiškajai lietuvių tautai jos Krikšto šešių šimtų metų jubiliejaus proga. Pareiškimą pasirašė arkivyskupas Karolis Salatka ir vyskupai: Baltakis, Deksnys ir Brizgys. Vyskupų pareiškime apgailestaujama, kad sovietinė valdžia administraciniais potvarkiais sutrukdė Lietuvoje kuo iškilmingiausiai ir plačiausiai atžymėti krikščionybės jubiliejų, pavyzdžiui, neleidžiant maldininkams iš užsienio kraštų ta proga nuvykti į Lietuvą. Yra

PASKAITOS APIE LIETUVOS KRIKŠTĄ

Popiežiškojo istorinių mokslų komiteto surengtame studijų seminare dviejuose paskutiniuose posėdžiuose paskaitas skaitė profesorius Kasparas Elma iš Berlyno Laisvojo universiteto apie religinius ordinus ir Lietuvos krikštą 13-ajame ir 14-ajame amžiuje, profesorius kunigas Paulius Rabiškas iš Popiežiškojo Grigaliaus universiteto Romoje, kuris kalbėjo apie Zemaičių krikštą, dr. Tore Nybergas, iš Odens universiteto, Danijoje, kalbėjo apie Skandinavijos ryšius su Lietuva krikšto laikotarpyje. Galiausiai studijų seminaras buvo užbaigtas Kauno kunigo seminarijos docento kunigo profesorius Algimanto Kajacko paskaita anglų kalba apie paskiausias atradimus vykdančios Vilniaus katedros archeologinius tyrinėjimus.

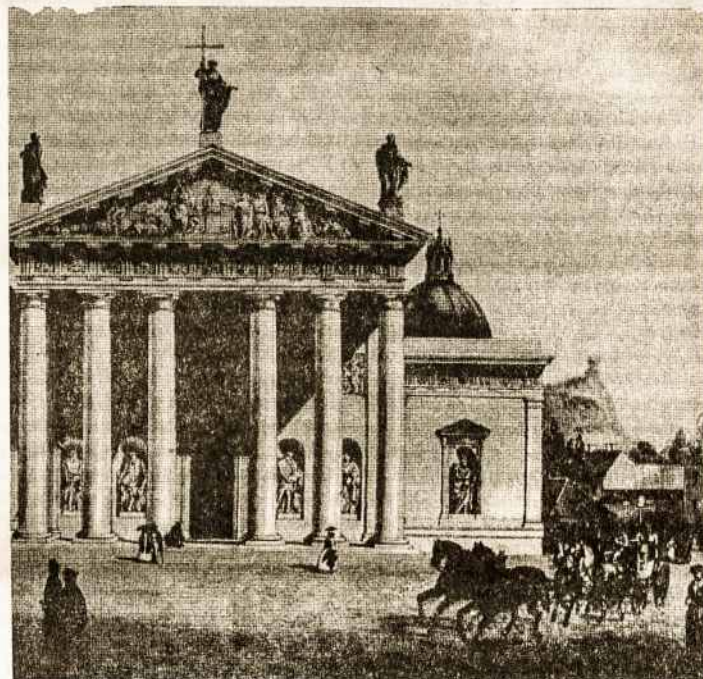
atkreipiamas dėmesys į komunistinės valdžios Lietuvoje vykdomus įvairius religinės laisvės varžymus, pabrėžiant, jog tebėra kalinami lietuviai sąžinės belaisviai, jų tarpe kunigai: Svarinskas, Tamkevičius ir Matulionis, jog vis dar tebėra draudžiama religinė spauda, varžomas laisvas auklėtinių priėmimas į kunigų seminariją, varžoma vaikų ir jaunimo katekizacija.

Mes kreipiamės į viso pasaulio katalikus ir geros valios žmones, rašo lietuviai vyskupai, prašydami prisiminti brangią Lietuvos katalikų bendruomenę, ją paremti savo maldomis ir kitais įmanomais būdais.

Popiežius pabrėžia Lietuvos krikščionybę

Tokia antgalve Melbourne katalikų laikraštis „The Advocate“ pamini Lietuvos krikšto 600 metų jubiliejų (liepos 9 d. laida). Rašo, kad birželio 28 d. popiežius Jonas Paulius II celebravo Mišias šv. Petro bazilikoje ir skundėsi, kad komunistai jo neleido dalyvauti šiam jubiliejuje Lietuvoje, kur yra jo širdies dalis. Iš Lietuvos buvo atvykę 8 kunigai ir vyskupas A. Vaičius. Atpasakotas popie-

Kun. Kazimieras Pugevičius spaudos konferencijoje išsamiau nušvietė dabartinę religinę padėtį Lietuvoje, atsakė į įvairius šia tema žurnalistų statomus klausimus, Stasys Lozoraitis junioras nušvietė dabartinę Lietuvos teisinę padėtį, atkreipdamas dėmesį, kad daugumas Vakarų demokratiškos valstybių nėra pripažinusios prievartinio Lietuvos įjungimo į Sovietų Sąjungą ir, kad remiantis tuo nepripažinimu laisvame pasaulyje tebeveikia nepriklausomas Lietuvos diplomatinės bei konsularinės atstovybės. Prelatas Bartkus pranešė apie svarbesnius renginius Romoje Lietuvos krikščionybės jubiliejaus proga.

Vilniaus katedra. Vilniuje vyko Lietuvos krikštas 1387 m., čia įkurta vyskupija. Šiandien katedra komunistų paversta muziejum, šventųjų statulos nugriautos, šv. Kazimiero relikvijos pervežtos į šv. Petro ir Povilo bažnyčią.

Kryžiaus kelias už Lietuvą

Pasaulio lietuvių jaunimo iniciatyva Romoje vyko Kryžiaus Kelio procesija už Lietuvos Bažnyčią. Procesija vyko švento Petro bazilikos aikštėje. Joje dalyvavo lietuvių ir italų jaunimas, taip pat į Lietuvos krikščionybės jubiliejaus iškilmes Romon atvykę gausūs lietuviai maldininkai iš įvairių pasaulio kraštų.

Prelato Stasio Zilio sukurtus Kryžiaus Kelio apmąstymus lietuviškai, itališkai ir angliškai skaitė lietuvių ir italų jaunimas. Procesijos priekyje lietuviškais tautiniais rūbais pasipuošę Vasario 16 lietuvių gimnazijos mokiniai iš Vokietijos nešė tris didelius lietuviškus kryžius, o visi procesijos dalyviai turėjo rankose fakelus. Procesijos atidarymo ir uždarymo maldas sukalbėjo Amerikos lietuvis arkivyskupas Karolis Salatka.

JUBILIEJINĖS PAMALDOS LATERANO BAZILIKOJE

Birželio 26 d. švento Jono Laterano bazilikoje Romoje įvyko pirmosios iškilmingos lietuviškos pamaldos Lietuvos krikšto jubiliejaus proga. Šventas Mišias koncertavo penki lietuviai vyskupai: arkivyskupas Karolis Salatka, arkivyskupas Jonas Bulaitis ir vyskupai Baltakis, Deksnys ir Brizgys.

Pamaldų metu vyskupas Paulius Baltakis suteikė dijakono šventimui švento Kazimiero lietuvių kolegijos Romoje auklėtiniui Pauliui Mališkai, o Krikšto Sakramentą naujagimei iš Kanados Zitai Astravaitei. Pamaldų metu lietuviškas religines giesmes giedojo Čikagos lietuvių operos choras.

PLB ŠAUKIA POLITINĘ KONFERENCIJĄ

Jau praėjo 13 m. nuo platesnio masto pasitarimo dėl Lietuvos laisvinimo veiklos. Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdyba jaučia, kad ryškėjant Sov. Sąjungos naujiems vidiniams poslinkiams ir tarptautinėms ginklų kontrolės pastangom, atėjo laikas esminiai pažvelgti į susidariusią padėtį ir nustatyti ilgalaikes Lietuvos laisvės veiklos programas gaires išeivijoje. Todėl PLB valdyba, remiama JAV LB, Kanados LB, kitų kraštų bei Pasaulio Lietuvių Jaunimo Sąjungos valdybų, nutarė šaukti Pasaulio lietuvių politinę konferenciją šių metų spalio 23-25 dienomis Vašingtone. Į konferenciją bus kviečiami politinėje srityje besireiškiantys vienetai, organizacijos ir pavieniai politinės veiklos puoselėtojai. Konferencijoje bus siekiama išsiaiškinti svarbiausius išeivijos uždavinius laisvės kovoje ir nustatyti būdus juos sistematingai įgyvendinti.

PLB valdyba pavedė PLB Visuomeninių reikalų komisijai paruošti konferencijos planą. Pasaulio Lie. Bendruomenės V. ba

Vėl ketvirtis milijono lietuviškiems reikalams

PASKIRSTYTAS LIETUVIŲ FONDO PELNAS

Lietuviškoji išeivija, be kitų svarbių institucijų, turi du labai svarbius fondus. Tautos fondas (angl. Lithuanian National Foundation Inc.), įkurdintas New York'e, yra autonomiškas VLIK'o padalinys ir globaliniu mastu telkia lėšas kovai dėl Lietuvos laisvės, kasmet surinkdamas apie \$ 200 tūkstančių ir maždaug tiek pat išleisdamas. Antrasis fondas, apie kurį čia norime pakalbėti, yra Lietuvos fondas (sutrumpintai LF, angl. The Lithuanian Foundation, Inc.), nuo 1962 m. veikia Čikagoje, adresas: 3001 W. 59th Street, Chicago, Ill 60629, USA. Jo tikslas, kaip nusako LF charta, yra "įamžinti lietuvių kultūrą, fondo pajamas naudojant literatūriniais, auklėjamais ir labdariniams darbams... Pridedamieji tikslai lėšoms naudoti yra moksliniai tyrimai ir išlaikymas Amerikos lietuvių tautinio palikimo, ypač lietuvių kalbos ir kultūros srityse, imant studijas, tyrinėjimus, paruošimą mokomosios medžiagos, leidimą knygų..." LF veikia globaliniu mastu, per Pasaulio Lietuvių Bendruomenę ar betarpiškai finansuodamas kultūrinius projektus. Kitų, kad ir labai svarbių darbų, sakysime, politinėje srityje ar OSI keliamų bylų finansavimą LF pagal savo statutą remti negali ir to nedaro. Ypatinę dėmesį LF kreipia į lietuvių jaunėsniąją, priaugančiąją kartą bei intelektualus, kad jie galėtų perimti vadovybę ir toliau remti lietuviškas pastangas.

LF idėja kilo 1960 m., o pati institucija tarsiškai buvo įkurta 1962 m. JAV LB krašto valdybos, ypač dr. A. Razmos rūpesčiu. Per ketvirtį šimtmečio LF sutelkė \$ 3.671.000 kapitalą, kurį sudėjo 5.829 nariai - asmenys ir organizacijos, įamžindamos savo ar jau mirusių asmenis. LF lėšas sudaro: jo narių įnašai bei aukos, pajamos iš parengimų, procentai iš investavimų, indėlių bankuose, palikimai bei paveldėjimai ir, jei būtų reikalas, paskolos. Pagrindinis LF kapitalas yra neliečiamas; jis ateityje turės atitekti nepriklausomos Lietuvos švietimo bei kultūros institucijoms, o išeivijoje naudojamos tik apyvartinio kapitalo pajamos. Tai gera taisyklė - LF stiprybė.

Palikimai yra svarbus LF lėšų šaltinis. Ligi šiol šiuo keliu buvo sutelkta \$ 953.000, taigi apie ketvirtis viso pagrindinio kapitalo. Tačiau ši suma galėtų būti dar didesnė, jei senesnio amžiaus lie-

.....
BRONIUS KVIKLYS
 Mūsų specialus bendradarbis
 Čikagoje
 .....

tuviai testamentiniu būdu skirtų Liet. fondui daugiau lėšų, laiku sutvarkytų testamentinius reikalus ir mažiau aukotų vietiniams ir sovietiniams (Injurkolegijos) advokatams. Palikiminės aukos įamžina aukotojų vardą lietuvių kultūros istorijoje.

Jau antri metai LF įstengia iš savo pelno lietuvių kultūriniais reikalams paskirti po daugiau kaip ketvirtį milijono dolerių. Per 3 paskutiniuosius metus paskirta \$ 691.000, kas sudaro 33,8% nuo LF įsikūrimo paskirstytų lėšų — \$ 2.047.586. O tai jau nemenka suma. Iš čia ir galime suvokti, kokią didelę paramą LF teikia lietuviškiems kultūriniais reikalams. Tačiau ši suma galėtų būti žymiai didesnė, jei LF gautų dar daugiau aukų bei palikimų. Vadinasi, norint iš LF daugiau gauti, reikia ir jam daugiau duoti. Tačiau negalima teigti, kad LF pagrindinis kapitalas greitai augtų. Šiam reikalui reikia mūsų visuomenės bei jos organizacijų talkos, paramos ir aukų. Artimiausias LF vadovybės tikslas - baigti sutelkti 5 milijonų dolerių pagrindinį kapitalą. O tai įvykdžius, tektų siekti dešimties milijonų kapitalo, kuris įgalintų patenkinti beveik visus prašymus kultūrinei paramai.

Tik trumpai paminėsime, kad iš pr. metų pelno buvo paskirta \$ 255.000. O buvo gauti pilnai ar dalinai patenkinti 58 prašymai iš 72 gautųjų. Prašomoji suma siekė \$ 517.000. Tai paskirta tik maždaug pusė prašomos sumos. Bendrai paramai paskirta \$ 200.850. Stipendijoms buvo gauti 58 prašymai, \$ 91.000 sumai. Pilnai ar dalinai patenkinti 34 prašymai, \$ 52.000 sumai.

Nemaža pašalpų paskirta JAV LB švietimo tarybai - \$ 52.000, iš jų \$ 30.000 lituanistinėms mokykloms remti. Bet kultūriniais reikalams atiteko dar daugiau — \$ 87.820. Iš jų premijoms - \$ 6.820, mažų LB apylinkių kultūrinei veiklai paremti - \$ 20.000, Kultūros komisijai - \$ 10.000, įvairioms knygoms leisti - \$ 33.500.

Visuomeninei veiklai stiprinti —

\$ 20.250. Atsižvelgta į sunkų mūsų periodinės spaudos leidimo darbą. Taigi paremta 19 laikraščių bei žurnalų - \$ 20.150. Stambiomis sumomis paremti ir kai kurie archyvai bei Studijų centras.

Pagal atskiras institucijas paskirstytas sumas rikiuojant, "liūto dalis" teko JAV Lietuvių Bendruomenės institucijoms - \$ 100.586 (38,38%). PLB veiklai - \$ 39.400. Paremtos ne tik JAV-bių lietuvių institucijos, bet ir kai kurie kitų kraštų lietuvių kultūriniai projektai atskirai, o taip pat kai kurių kraštų lietuvių kultūrinė veikla bus paremta per PLB valdybą. O Kanados ir Australijos lietuviai, kaip žinome, turi savo gerai tvarkomus, nors ir netaip gausius lietuviškus fondus.

LF reikalus tvarko pačių narių suvažiavime išrinkti vadovai: 18 narių taryba, kuriai dabar pirmininkauja Povilas Kilius, tarybos išrinkta valdyba (pirm. Marija Remienė). LF teturi vieną pilnai apmokamą tarnautoją - Alę Stepovavičienę, kuri sumaniai veda LF atskaitomybę ir raštinės reikalus. Labai svarbi Pelno skirstymo institucija, kurios 4 narius skiria JAV LB krašto valdyba, o kitus keturius - LF vadovybė. Pirmininkavo Stasys Baras.

LF yra labai svarbi išeivijos lietuvių institucija, palaikanti jos gyvybę ir žadanti tai daryti ateityje. Nereikia stebėtis, kad apie LF daug kalbama, rašoma, diskutuojama. Netruksta ir kritikos, ypač kas liečia pelno paskirstymą ir projektų finansavimą. Reikia džiaugtis, kad tik labai maža dalis kritikos yra negatyvi, kita dalis - pozityvi ir reikalinga. Šiuo požiūriu yra įdomus Jono Čingos rašinys: "Lietuvių fondas ir periferija", paskelbtas "Draugo" Nr. 118. Rašinys paskelbtas su LF vadovybės prierašu, taigi su jo žinia, o gal ir pageidavimu. Viena pagrindinių J. Čingos minčių yra, kad LF imtųsi iniciatyvos "sudarinti autoritetingų, objektyvių žmonių kultūrinio - švietimo planavimo komisiją, kuri nustatytų pirmą atliktinų darbų ir imtųsi iniciatyvos kviesti projektus galinčius atlikti žmones. Tuo būdu LF skirstomi pinigai būtų daug naudingiau sunaudoti ir fondas atliktų imponantiškus uždavinius bei ilgam laikui naudingus monumentalius darbus". Į tai LF vadovybė atsakė, kad mūsųose yra visa eilė autoritetingų kultūrinių bei visuomeninių institucijų: "Ar ne jų pareiga būtų sudaryti tokias komisijas".

● Italijos ministeris pirm. jau įteikė atsistatydinimo raštą prezidentui. Prezidentas vėl ieško naujo ministerio pirmininko.

Printed by "Tėviškės Aidai" 18 Henry St., Kensington Vic. 3031. Published by Mr. Vincas Žemaitis, the President of the Lithuanian Catholic Federal Committee, 17 McMillan St. Clayton, Vic. 3169.

Įvykiai

● Vak. Vokietijos prezidentas vieši Maskvoje. Jis derėsis su Gorbačiovu daugiausia prekybos reikalais. Paskutiniu metu Vak. Vokietijos ir Sov. Sąjungos prekybinis pasikeitimas yra žymiai sumažėjęs. Prezidentas pastebėjo, kad Vak. Vokietijos ir Sov. Sąjungos diplomatiniai santykiai yra kiek susilpnėję. Prezidentas siūlė išsiaiškinti kai kuriuos diplomatinis reikalus.

● Pietų Korėjos prezidentas paleido iš kalėjimo 177 kalinius, kurie buvo areštuoti demonstracijų metu. Jų tarpe yra ir vadai tu demonstracijų organizatorių. Prezidentas parodė tikrą demokratišką atsinešimą į krašto vidaus reikalus.

● Maskvoje prasidėjo teismas Černobilio katastrofos atsakomųjų asmenų. Iš jų šiuo kartu yra kaltinami vyriausi 3 asmenys.

● Iš Rytų Vokietijos pabėgo vienas vokiečių į Vak. Vokietiją. Jis prapirko sienos vietas ir perėjo sieną. Keistai skamba, kad šiais laikais dar yra spygliuotom vielm užtvarta valstybės siena. Geležinė uždanga dar yra kažkaip nesuprantama. Tai komunistinio žmogaus pasididžiavimas!

● Netoli Romos į rytus užregistruoti 3 žemės drebėjimai. Drebėjimai buvo 4 balų pagal Richterio skalę. Drebėjimo centras užregistruotas Adrijos jūros pakranteje. Žmonės nenukentėjo, tik buvo nugriauti keli namai.

● Madride automobilyje sprogo bomba. Sužeistas Irano ambasados sekretorius. Už šį veiksmą nerasta kaltininko.

● Alžyras švenčia 25 m. nepriklausomybės šventę. Prancūzija valdė Alžyrą 130 metų. Niekas nelaikė Alžyro kolonija, bet daugiau neatskiriama Prancūzijos dalimi. Tačiau Alžyras kovojo už nepriklausomybę ir ją gavo po 8 metų kovos.

● Lenkijos komunistinė valdžia pareikalavo, kad nedelsiant būtų išlaisvintas Irane suimtas lenkas katalikas kunigas misijonierius Stanisław Skuciński. Apkaltintas tariamais veiksmais galinčiais pakenkti Irano saugumui, lenkas kunigas jau beveik vienerius metus yra laikomas kalėjime. Lenkijos valdžios atstovas Urban pažymėjo, kad Lenkijos piliečio ir kunigo kalinimas be teismo sprendimo didžiai kenkia Lenkijos ir Irano tarpusavio santykiams.

● Popiežius Lenkijoje kalbėjo apie solidarumo uniiją. Ši uniija yra uždrausta, tačiau popiežius kalbėjo apie uniijos reikalingumą. Iš viso popiežius pasisakė, kad žmogui priklauso pilnas gyvenimas - ir politinis, ir religinis, ir ekonominis, ir kultūrinis. Iki šiol dauguma popiežių ir vyskupų buvo atsiriboję nuo politikos. Tik popiežius Jonas XXIII pakeitė būgį. Juo sekė popiežius Paulius VI ir užtat šių įpėdinis pasirinko šią dviejų vardą - Jonas Paulius II. Taip ir mes politikoje turim persiorientuoti.

● Sovietai vėl įvykdė vieną atominį bandymą. Jis buvo 20 megat. stiprumo ir vykdytas požemyje.

● Vak. Vokietijoje netoli Frankfurto benzino sunkvežimis nuvažiuo nuo kelio ir susprogo krautuveje. Pasipylęs benzinas užsidegė ir apdegino apie 50 aplinkinių žmonių.

● Persų įlankoje vis telkiasi daugiau laivų. Ten stovėjo kiek Amerikos laivų, bet dabar priplaukė nemažai ir Sovietų laivų.

T E V I Š K Ė S A I D A I

18 Henry St. Kensington Vic. 3031. Tel. 376 7355

LEIDŽIA AUSTRALIJOS LIET. KATALIKŲ FEDERACIJA

Redaktorius kun. Dr. P. Daukšys. Korespondencijas, straipsnius, skelbimus, prenumeratas siusti viršuje nurodytu adresu. Prenumeratos kaina metams \$ 25. Kituose kraštuose \$ 30. Atskiras numeris 50 c. Skelbimai už skilties vieną cm \$ 1.50. Nuolatiniams skelbėjams daroma nuolaida. Už skelbimų turinį neatsakoma. Redakcija straipsnius ir korespondencijas taisy savo nuožiūra

TEVIŠKES AIDAI

DARIUS IR GIRĖNAS

Šie vardai - Darius ir Girėnas visada eina kartu. Jie kartu skrido, kartu žuvo ir kartu gerbiama kaip drąsūs Atlanto nugalėtojai.

Juk tai 1933 metai, kai niekas per Atlantą lėktuvais neskraidė. Lėktuvas tuomet buvo naujiena. Juk pirmojo pasaulinio karo metu, apie 1918 m., tik balionais ar cepeliniais skraidė. Žodžiu, Dariaus ir Girėno laikais aviacijos buvo tik pradžia.

Stepas Darius žemaitis iš Kvėdarnos. Dar mažas su motina nuvyko į Ameriką, čia baigė mokyklą ir grįžo savanoriu į Lietuvos kariuomenę ir čia baigė Karo mokyklą, o vėliau ir aviacijos kursus. Dalyvavo Klaipėdos krašto atvadavime ir buvo pakeltas kapitonu. Vėl išvyko į Ameriką ir čia dirbo aviacijoje.

Panašus kitas žemaitis iš Kaltinėnų buvo Stasys Girėnas (Girskis). Jau berniukas 14 m. išvyko į Ameriką ir čia mokėsi skraidyti. Nupirko net savo lėktuvą ir važinėjo keleivius. Kartą jis susitiko Darių ir susidraugavo. Taip gimė jų planai skristi per Atlantą. Paskelbė jie savo planą ir lietuviai aukojo pinigus lėktuvui. Taip jie surinko apie \$ 13.000. Nupirktą lėktuvą jie turėjo gerokai perdirbti ir pritaikyti ilgai kelionei. Taip jų lėktuvas jau kainavo \$ 25.000. Buvo apskaičiuota, kad lėktuvas gali skristi 9.650 km., o iki Kauno iš New Yorko yra tik 7.186 km.

Lėktuvas išskrido iš New Yorko liepos 15 dieną 1933 m. 11.25 val. Perskrido Atlantą ir netoli Berlyno Vokietijoje Soldin miškelyje nukrito liepos 17 dieną 0.36 val. Kitą dieną žuvę lakūnai buvo lėktuvu atvežti į Kauną. Aerodrome buvo susirinkęs visas Kaunas. Šis laukimas buvo transliuojamas per radiją. Taip visa Lietuva laukė žuvusiųjų didvyrių. Tik sužūsus lėktuvam padangėje, per radiją girdėjosi net aimana. Kariuomenės orkestras užgrojo liūdesio maršą. Abu karštai buvo palydėti į katedrą, kur kitą dieną laidotuvių Mišias aukojo pats arkivyskupas Skvireckas.

Šie vardai - Darius ir Girėnas taip ir liko neatskiriami. Jų vardais pavadintos miesto gatvės, mokyklos, aikštės, parkai.

Jų lėktuvo Lituania liekanos buvo atvežtos į karo muziejų. Išėjo ne viena serija pašto ženklų su Darium ir Girėnu, minėjimai ruošiami kasmet.

Darius ir Girėnas savo testamente užrašė: "Lietuvių tauta laukia iš savo sūnų ir drąsniųjų žygių". Tokiu drąsiu žygiu jie įrašė savo vardus į Lietuvos istoriją. Tokių drąsiųjų žygių netrūksta mūsų broliams ir šiandien, kaip Romas Kalanta, Sibiro kankiniai. Tikėkime, kad mūsų tauta įveiks ir šių dienų audras.

Kapt. Stepas Darius

Stasys Girėnas

Atlanto nugalėtojų testamentas

MES SKRENDAME Į LIETUVĄ

Lietuvių tauta laukia iš savo sūnų ir drąsniųjų žygių. Būtinai reikia ir jos sūnams prisidėti prie bendrojo darbo — tirti dar mažai žinomas žemių Atlantikos vandenyno sroves, o taip pat naujai išrastus navigacijos būdus ir priemones pritaikinti kasdieniniams reikalams. Mes, gyvendami tokiais laikais, kada oras stengiamasi panaudoti žmonijos reikalams, laikome sau už pareigą tautos vardu tą darbą garbingai atlikti.

Jaunoji Lietuva! Tavo dvasios įkvėpti, mes stengiamės šį pasirinktą uždavinį įvykdyti. Mūsų pasisekimas tegu sustiprina tavo dvasią ir pasitikėjimą savo jėgomis ir gabumais. Bet jei Neptūnas ar galingasis Perkūnas ir mums būtų rūstus - pastos mums kelią į tavo kraštą ir pašauktų Lituanią pas save, tada, tu, Jaunoji Lietuva, turėsi iš naujo ryžtis aukotis ir pasirengti naujam žygiui, kad audringųjų vandenų dievai būtų patenkinti tavo pastangomis, pasiryžimu ir nekviestų tavęs į Didįjį Teismą.

Lituanikos laimėjimas tegu sustiprina jaunųjų Lietuvos sūnų dvasią ir įkvėpia juos naujiems žygiams. Lituaniškos pralaimėjimas jų nugrimzdymas į Atlanto vandenyno gelmes, tegu auklėja jaunųjų lietuvių atkaklumą ir ryžtumą, kad sparnuotus lietuvis būtinai įveiktų klatingąjį Atlantą tėvynės Lietuvos garbei.

Tad šį savo skridimą ir skiriame ir aukojame Tau, Jaunoji Lietuva!

Tą didįjį bandymą pradėsime, tikėdamiesi Dangaus palaimos.

Kap. Steponas Darius, Stasys Girėnas

VI PLJ KONGRESO VAJUS

Jau liko tik penki mėnesiai iki šių metų pabaigoje Australijoje įvyksiančio VI Pasaulio lietuvių jaunimo kongreso. Kongreso vajuus iki šiol buvo sėkmingas, bet užsibrėžta suma sėkmingam kongreso pravedimui dar nepasiekta. Kviečiame visus Australijos lietuvis, ypač dar iki šiol prie kongreso ruošos neprisidėjusius, tapti kongreso mecenatais, paaukojant \$ 500 ar daugiau, ar rėmėjais, kongresą paremiant \$ 100 ar daugiau. Mažesnės aukos taip pat mieliai ir dėkingai priimanamos. Aukos galima įteikti šiems asmenims:

Melbourne - H. Antanaitis, 4 Robert St., North Balwyn, 3104.

A. Rakštelis, 26 Jacqueline St., Mt. Waverley, 3149 ir Lietuvių namų bare darbo valandomis.

RINKIMUS LAIMEJO DARBO PARTIJA

Nors Liberalai rinkiminėje akcijoje daug žadėjo, bet rinkimuose nieko nelaimėjo. Taip atrodo, kad Liberalų savitarpės peštynės daug pakenkė.

Nors galutiniai rezultatai dar nežinomi, bet apytikrė padėtis liko panaši, kaip ir prieš tai buvo. Gal darbiečiai savo rezultatus kiek ir pagerino. Demokratai džiaugiasi, kad jie Senate bus kontroliuojanti partija.

B. Prašmutaitė, 7 McGregor St., East Malvern, 3145.

J. Mašanauškas, 1 Windouran Drive, Mitcham, 3132.

AUSTRALIJOS LIETUVIŲ PAMINKLO STATYMO ORGANIZAVIMO KOMITETAS

V. Martišius, J. Kovalskis, Eva Kubbos, Dr. P. Vingilis.

ĮAMŽINKIME LIETUVOS VARDĄ AUSTRALIJOJE

Australijos 200 metų sukakties proga Australijos lietuviai nutarė pastatyti paminklą - skulptūrą jos sostinėje Canberroje. Yra paskirta labai gera vieta centriname parke. Šią skulptūrą matys ne tik vietos gyventojai, bet ir turistai iš viso pasaulio. Ji stovės prieš dabar statomą didžiulį konvencijų centrą ir visiems primins apie mūsų egzistenciją Australijoje bei mūsų okupuotą tėvynę Lietuvą. Šiam projektui įvykdyti yra reikalingos lėšos. Kreipiusi į visus Australijos lietuvis, Apylinkių valdybas, organizacijas, klubus ir draugijas šį projektą finansiniai remti. Nė kiek neabejojau, kad šį

EKUMENINĖS PAMALDOS PAVERTGOMS TAUTOMS

Dvyliktosios Pavertgųjų tautų ekumeninės pamaldos Melbourne vyks sekmadienį, rugpjūčio 2 dieną 2 val. p.p. šv. Patriko katedroje. Jose dalyvaus keliolika tautybių ir australų svečiai. Šiais metais eisenos priekyje į katedrą žygiuos estai tautiniuose rūbuose nešdami procesijos kryžių ir erškėčių vainiką. Ornamentinį lietuvišką kryžių neš mūsų tautiečiai. Taip pat kaip kitais metais pamaldų metu kiekvienos tautybės atstovas sukals maldą savo kalba. Pamaldoms vadovaus imigracijos šefas Viktorijai kun. Jonas Murphy. Pamokslą sakys dominikonas tėvas Lawrence Foote, O.P., Monašo universiteto kapelionas, kuris neseniai apkeliavo kelius kraštus už geležinės uždangos ir kalba keliomis europietiškomis kalbomis. Pamaldas pajvairins lietuvių ir lenkų chorai, pagiedodami po dvi giesmes.

Lietuviai, ypač šiais krikščionybės jubiliejiniais metais, kviečiami atsilankyti kuo skaitlingiau su savo vėliavomis, pasipuošę tautiniais rūbais, skautai kviečiami atvykti uniformuoti. Prašome būti prie katedros ne vėliau kaip 1.30 val. popiet, kad galėtume suformuoti eiseną.

Tuoj po pamaldų, netoli esančioje Dallas Brooks salėje, vyks įvairių tautų koncertas. Visi maloniai kviečiami.

Kun. S. Gaidelis, SJ

o o o

Sydney - Marina Coxaitė, 57 Cedarwood Drive, Cherrybrook 2120. V. Sliogeris, 51 Tallawalla St., Beverley Hills, 2209.

Adelaide - A. Stankevičius, CML BLDG., 45 King William St., Adelaide, 5000.

J. Mockūnas, 8 Richmond St., Kensington, 5068.

Mecenatai ir rėmėjai bus atžymėti kongreso žymenimis. Visiems iš anksto nuosirdžiai dėkojame.

VI PLJK Org. Komitetas

istorinį užsibrėžimą visi Australijos lietuviai gausiai remis.

Lėšoms telkti yra sudarytas komitetas iš Dr. B. Vingilio, Mildos Buvevičienės ir Juozo Maksvyčio.

Visų aukotojų pavardės bus skelbiamos spaudoje.

Cekius ir laiškus prašau adresuoti:

"Australian - Lithuanian Bicentennial Gift".

Lithuanian Club,
16-18 East Terrace,
Bankstown, NSW, 2200.

Dr. B. Vingilis
Komiteto narys lėšų telkimui

KONSPIRACIJA

Rašo Vyt. Pagirys

Dabartinėje politikoje nėra draugų, o tik interesai ir nauda. Pasaulinė suplanuota, organizuota ir sistematiška "karo kriminalistų" ieškotojų konspiracija yra politinė, siekianti savo partnerių interesų ir naudos, be kurios ji neišsilaikytų.

Konspiracija yra kelių partnerių suokalbis, bendradarbiavimas, tylus ir slaptas sutarimas, net sąmokslas koki nors nusikaltimą padaryti. Tokia konspiracija yra valstybių įstatymų baudžiama. Tad kyla klausimas: koki nusikaltimą daro arba ruošiasi daryti "karo kriminalistų" ieškotojai?

Kadangi karo nusikaltimų ir karo nusikaltėlių apibrėžimai yra neįmanomi, kol nėra pasaulinės santvarkos ir valdžios, kuriai visi be išimties paklustų, o taip pat nėra vienos ir tos pačios visiems priimtinos dorovinės sampratos ir pasaulėžiūros, tol nežinoma kas ištikrųjų yra karo nusikaltėlis. Todėl tenka ieškoti ką sovietai ir žydai laiko taip vadinamais "karo kriminalistais", kurių paieškojamą dangstą buvusio Nuernbergo tribunolo skraiste.

Reikalas sukasi apie "sovietinius piliečius", Pabaltijo trijų Sovietų Sąjungos okupuotų valstybių politinius karo pabėgėlius, kurie pagal karo laimėtojų sandėrį turėjo būti grąžinti į Sovietų Sąjungą. Bet jie stebuklingai išsigelbėjo, o Pirmojo karo nuo bolševikų pabėgusius rusus ir kazokus anglai Judenburg, Austrijoje, 1945 m. "kompaktiškai" sovietams išdavė (N. Tolstoj, The Minister and the Massacre).

Sovietiniai agentai bandė visokiais būdais sulikviduoti pabaltiečius pabėgėlius Vak. Vokietijoje, bet jiems nesisekė, nes pabaltiečiai suspėjo apšviesti JAV, Britanijos ir Prancūzijos okupacinių zonų valdžias, kurios suprato sovietų užmačias.

Karo pabėgėlių emigracija jiems dar labiau sunkino sunaikinimo darbą. A. C. Menzies Reporte sakoma, kad Europos komunistiniai kraštai reikalavo Australijos val-

džią išduoti kai kuriuos liaudies priešus. Tie jų reikalavimai buvo atmesti, nes jie nebuvo Australijos įstatymų apimtyje ir tada dar nebuvo konspiracinių partnerių, kurie tuos reikalavimus paremtų.

Tuoju po karo Amerika suprato sovietinės konspiracijos pavojų ir bandė gintis taip vadinama markartistine komunistų medžiokle. Laikai pasikeitė ir atbukusi Amerika jau nesisieloja sovietų ir žydų konspiracija ir leidžia ir padeda persekioti politinius karo pabėgėlius.

Bolševikinės revoliucijos metu Rusijoje žydai buvo uolūs komunistų partneriai ir net vadovybėje daugumą sudarė. Jie taip pat buvo geri bolševikų partneriai abiejų "išlaisvinimų" metais Pabaltijoje. Apie tai jie, jau būdami Izraelyje, parašė savo atsiminimų knygas.

PLB visuomeninių reikalų komisijos vicepirm. J. Danyš "Pasaulio lietuvių" 1987 m. Nr. 3 rašė: "OSI veikla Amerikoje, kuri vyksta nuo 1979 m. gerai žinoma. Milijonais dolerių JAV valdžios remiama, atvairai bendradarbiauja su sovietais, praktiškai su KGB".

Nekyla klausimas dėl konspiracijos buvimo ar nebuvimo, nes Lenni Brenner ("Zionism in the Age of the Dictators") sakė, kad žydai nevenė bendradarbiauti net su fašistais ir naciais, o tik klausė: kiek ir kokios naudos iš to bus?

Toje konspiracijoje pasižymi komunistai, zionistai, rabinai, organizacijų vadai ir biznieri. Bet nežiūrint įvairių pasiskirstymų, jų visų vienijantis ir praeito karo metu pribrendęs tikslas yra: Izraelio stiprinimas ir išlaikymas!

Visam pasauliui holokausto nuolatinis priminimas šiam tikslui pasiekti yra būtinas uždavinys, padedąs išgauti iš savo tautiečių aukų, iš JAV visokeriopą paramą, iš

Vak. Vokietijos karo mokesčius.

Amerika, Kanada ir Britanija nepadėjo žydams išsprukti iš Hitlerio rankų. Todėl dabar šios valstybės ramina savo sąžines (jei jas turi?) ir bando savo nusikaltimus išsipirkti įvairiais izraelitams patarnavimais. O, kad tie patarnavimai neišsibaigtų, holokausto priminimai tęsiami ir net tų kraštų pinigais - statomi paminklai, muziejai, įvedamas mokyklose holokausto dėstymas, ruošiami "karo kriminalistų" paieškojimai ir iškilmingi teismai.

Todėl neveltui dabar jau ši konspiracija vadinama "karo kriminalistų paieškojimo "kultūra" ir "industrija", nes šiuo būdu atliekamas kitas uždavinys: žydus diasporoje - išsibarsčiusius pasaulyje paskatinama emigruoti į Izraelį, kuriam labai trūksta savų piliečių prieauglio.

Kitas abiem partneriams naudingas uždavinys yra, kad ši "karo kriminalistų" paieškojimo "kultūra" ir "industrija" įbaugintų ne tik antižydiško (nevertotina "antisemitinio", nes ir arabai yra semitai!) nusistatymo žmones, bet ir pabaltiečius išėivijoje, kurie apšaukiami antižydiškais ir antisovietiškais "karo nusikaltėliais".

Iš dalies tas baubas laimi, nes baltai organizuotai nesiruošia ginti apšmeižtąjį asmenį, o tik kolektyvą. Lietuviai dar toliau eina, įsiveddami tarybišką spaudos "laisvę", naiviai ir veltui patarnaudami paieškotojų "kultūrai" ir "industrijai", net paneigdami žydų ir sovietinių agentų konspiraciją, kurios patys partneriai nesigina ir neslepia, nes ji abiem yra naudinga.

Dabar sovietai pristatinėja žydams "karo kriminalistų" sąrašus ir įrodomąją medžiagą, o šie pasirūpina įstatymų išleidimais, teismais ir vienokiu ar kitokiu politinių pabėgėlių sunaikinimu (ats. j. ltn. J. Kungio likimas!), kuris yra ne kas kita, o tik politinis pabaltiečių išėivijoje persekiojimas

ir jų naikinimas.

Nuernbergo tribunole buvo skelbiama, kad politiniai, religiniai ir rasiniai persekiojimai yra nusikaltimas prieš žmoniškumą! Konspiraciniai partneriai įodo, kiek jie skaitosi su savo sukurtais "principais", net nesibijodami atsakomybės už savo nusikaltimus.

Ne visi žydai dalyvauja šioje konspiracijoje, nes diasporoje dauguma jokios naudos iš to neturi, o tik kenčia pasėkmes - antižydškumo didėjimą! "The Australian Jewish News", 1987. 3. 20 komentatorius Chaim Bermant rašė, kad šis žydiškas kerštingumas leidžia mirusiam Hitleriui triumfuoti prieš žydus. Jis klausė: "Kodėl dabar Sovietų Sąjungą turėtų po tiek laiko staiga duoti žydams karo nusikaltėlių sąrašus? O jo rašinio viena užsklanda net nuostabi: "Už kiekvieną pristatytą į teisingumo rankas antižydą, milijonas išauginamas".

KALINIAI KAMBODIJOJE

Žmogaus teisių gynyba ir politiniu kalinių likimu besirūpinanti tarptautinė Amnestijos organizacija atkreipė pasaulio atsakingų asmenų ir plačiosios visuomenės dėmesį į Kambodijoje vykdomus grubius žmogaus teisių pažeidimus žiauriai susidorojant su tariamais politiniais priešininkais.

Amnestijos organizacijos šiomis dienomis paskelbtame raporte pažymima, kad nesuskaitomi tūkstančiai politinių belaisvių Kambodijoje yra be teismo jau ilgus metus kalinami nežmoniškos sąlygose ir kankinami. Kalinamųjų tarpe yra taip pat daug sąžinės belaisvių, taikingų žmonių, kurie niekad nėra pavartoję smurto ir jėgos prieš režimą. Nuo 1983 m., rašoma raporte, Kambodijoje įvyko tikrai vienas politinis procesas, paskelbęs laisvės atėmimo sprendimą. Amnestijos organizacija kreipiasi į Kambodijos ir Vietnamo valdžias, jas ragindama nutraukti žmogaus teisių pažeidimus Kambodijoje.

Pirmieji žingsniai

(Tėsinys)

Kadangi mokykloje tada buvo tik vienas mokytojas ir vienas klasės kambarys, tad ir suolai buvo sustatyti skyrių eilėmis. Pirmasis skyrius buvo pats didžiausias, turėjo dvi eiles suolų, antras skyrius jau vieną suolų eilę, o trečiasis skyrius buvo pats mažiausias, nes mokinių, berniukų ir mergaičių, kasmet vis nubyrdavo. Pirmajame skyriuje pramokęs rusiškai pasirašyti vardą ir pavardę, vienas kitas jau skaitė save "gramatnu" ir visas mokslas buvo baigtas. Kiti pasimokindavo dar antrus metus antroje skyriuje, o į trečią skyrių ateidavo tik "išrinktieji". Tad jau pirmais metais trečiajame skyriuje buvome tik dvylika mokinių, nors visoje mokykloje susirinko 62 mokiniai. Dalį norinčių patekti į mokyklą mokytojas nebegalėjo priimti, nes stokojo suolų ir vietos naujiems suolams pastatyti. Vienam mokytojui dirbti su trimis skyriais ir su 62 galvomis buvo ne lengvas darbas.

Tenka dar pasakyti, kad senoji Tverų pradžios mokykla buvo prieš kurį laiką sudėgusi ir penkių dešimtinų mokyklos sklype buvo belikę tik apdegę akmens ir plytų pamatai, tvartas ir keli vaismedžiai. Žemė

A. Tenisonas

ir pieva buvo derlinga ir tai buvo mokytojui geras priedas prie algos. Mokyklai buvo pasamdytas ankštokas privatus namas toje Kiaulių gatvėje. Viename namo gale, išgriovus sieną, iš dviejų kambarių buvo sudaryta klasė, antrajame gale buvo mokytojo butas.

1909 metais pavasarį, man baigus mokyklą, buvo pradėta statyti nauja Tverų pradžios mokykla senojoje vietoje. Tėvui buvo pavesta atleisti nemokamai iš valstybinio Šlapgirio miško mokyklai reikalingą statybinę medžiagą. Ūkininkai, kurių vaikai ėjo ar buvo būsimieji kandidatai pradžios mokyklai, tą miško medžiagą sukirto ir su talka suvežė. Sokolas iš skirtų statybai lešų galėjo pastatyti gražią ir erdvią dviejų klasių pradžios mokyklą. Kai aš 1910 metais, jau Rygos gimnazistas, vasarą aplankiau savo pirmąjį ir gerbiamą mokytoją, tai Sokolas mielai išvedžiojo mane po visą naują pastatą. Dvi atskiros erdvios šviesios klasės, didelė rūbinė mokiniams, butai dviem mokytojams. Tverai galėjo didžiutis nauja gražia pradžios mokykla.

Tą atmintiną mano pirmos dienos mokykloje rytą mokytojas pakvietė tėvą ir mane arbatėlės, kur buvo bičiuliškai pasikalbėta ir sueita į nuosirdžią pažintį. Vėliau, tėvui

atsisveikinus, mokytojas įvedė mane į klasę ir pasodino į pirmą suolą. Klasė atrodė man didelė, pilna tuščių suolų. Jų keturios eilės, stalas mokytojui, didelė mokyklinė lenta ant kojų, nešiojama nuo vieno skyriaus prie kito. Ant sienos kabojo caro portretas ir greta jo spalvotas Rusijos žemėlapis. Vėliau, kai pradėjau mokytis Rusijos istoriją, paaiškėjo, kad tai buvo istorinis žemėlapis, kuriame atskira spalva buvo nurodyta kiek ir kur kiekvienas Rusijos caras ar imperatorius buvo užkariavęs ir prijungęs prie Rusijos iš kaimyninių valstybių svetimas žemes. Kampe stovėjo mokyklos knygų spinta ir tarp klasių dviejų durų didelė balta kronis. Kitos trys kambario sienos turėjo po du langus. Pirmas įspūdis buvo man ne koks.

Čia norėčiau įterpti prisiminimą apie kitą tolimą Cerpenės pradžios mokyklą, apilankytą per I-jį pasaulinį karą Šiaurės Latvijoje, kurioje iki 1872 metų mokytojavo mano senolis iš motinos pusės. Mokslas Latvijos pradžios mokyklose iki tų metų buvo dėstomas latvių kalba, bet Rusijos vyriausybei rusifikacijos tikslu įvedus dėstymą mokyklose rusiškai, senolis buvo iš pareigų pašalintas, nes nemokėjo rusų kalbos. Tada daug latvių mokytojų nustojo darbo.

Cerpenės mokykla stovėjo atskirai tarp

Paulius Zumbakis mums padeda

Rašo A. Mauragis

S. Paulius Zumbakis savo dokumentine knyga Soviet Evidence in North American Courts gali mums daug padėti, kovojant su Sovietų - Sionistų pastangomis įvesti į Australiją naują įstatymą tariamiems karo nusikaltėliams bausti. Nors autorius aprašo ir nagrinėja OSI (Office of Special Investigation) bylas USA teismuose, tačiau plačiau žvilgsniu jis pažvelgia į Vakarų pasaulio Anglų - Sakų nusistovėjusią teisės praktiką, krikščionišką moralę ir palygina ją su Sovietų teismų politine praktika. Žodžiu, autorius žvelgia į šį nenormalų reiškinį kaip juristas mokslininkas, numatydamas liudnas pasėkmes teisės orumui ir USA tautos prestižui. Ta prasme jo knyga gali mums daug padėti susiorientuoti politinėse painiavose bei metoduose, kurias mums rezgia sovietai, susitarę su sionistais. Australijoje jau turime suorganizuotą Investigation Unit, kuris žada pradėti savo darbą dar prieš įstatymą priėmus parlamente. Be abejo, mums pirmiausia rūpi išsiaiškinti ko sovietai nori ir ko siekia, kokie yra jų tikslai ir kodėl Izraelis ateina jiems į pagalbą, kai jų pačių tautiečiai kenčia persekiojimus Sovietijoje. Čia Zumbakis ir atskleidžia Sovietų užmaskuotus tikslus.

Kaip jau dabar visi gerai žinome, II pasaulinio karo nusikaltėliai yra Nacių - Sovietų slaptas susitarimas, padarytas 1939 m., vadinamas Ribbentropo - Molotovo paktu. Sovietai daugiausia žmonių yra išžudę ne tik karo metu ir po karo, bet ir prieš karą (10 mil. ukrainiečių badu išžudę 1933 m.). Taigi jie yra didžiausi žmogžudžiai - nesulyginami su naciais. Jie tokiais nenori palikti istorijoje, jie nori perrašyti Sovietų istoriją, suklustoti faktus, kad išplautų savo tautai smegenis, jie nori kiek galėdami nutrinti savo kalbę, kad ateinančios kartos jų nepasmerktų kaip žmogžudžių gaujos. Kaltę reikia suversti fašistams, kapitalistams, imperialistams,

tams, buožėms, pabėgėliams ir negrįžusiems į tėvynę, bet to pasiekti patys vieni negali, tad reikia ieškoti sąjungininkų, ir jie juos rado USA, Kanados ir Australijos sionistų tarpe. Tai pirmas ir gal svarbiausias rūpestis - perrašyti savo istoriją, ką jie nekartą jau yra darę.

Antras didelis rūpestis Sovietams - jie nori parodyti pasauliui, kad tie visi refugees, pasklidę plačiai pasaulyje, yra nusikaltėliai - žydų žudikai, jie nori juos apšmeižti, nes jie daug žino Sovietų nusikaltimų, jie rašo memuarus, jie organizuoja veiklą prieš Sovietus, jie kelia aikštėn Sovietų okupuotuose kraštuose vykdomą

genocidą, taigi reikia juos išardyti ir nutildyti, kad jų nebeliektų.

Trečias motyvas - reikia įvaryti pleišta tarp senosios generacijos žmonių ir čia gimusios, kuri nieko daugiau nežino, kaip iš Sovietų ir Izraelio varomos propagandos, kad jų tėvai buvo žydų žudikai. Šmeižiant jų tėvus ir senelius, vaikai atšala ir nuo savo tautos. Ne vienas tėvas jau dabar nebesusikalba su savo vaikais vien dėl to, kad yra šmeižiami per spaudą (pvz. A. Kramiliaus byla).

Ir pagaliau Sovietams rūpi apginti savo politinę sistemą. Kaip visi gerai žinome, Sovietų valstybinė sistema yra diktatūrinė, totalitarinė, kaip nacių kad buvo, bet jie stengiasi įrodyti, kad ji yra demokratinė, Vakarų pasaulyje

vaidina demokratų. Sovietų sistemoje visa valdžia: parlamentas, administracija - vyriausybė ir teismas yra perdėm politinė, visos trys galios yra pajungtos komunistų partijai, o KGB, kaip teisingai autorius išsireiškė, yra - the Sword and Shield of the Communist Party. Tuo tarpu Vakarų demokratinėje sistemoje visur teismai yra apolitiniai, niekam nepriklausantys, sprendžia bylas pasiremdami įstatymu ir teisėjo sąžine. Tokie teismai, nepriklausomi nuo vyriausybės, apsaugoja individo teises ir sudraudžia valdžios savivaliavimus. Gi Sovietų teismuose per 70 m. nėra buvę atsitikimo, kad iškelta KGB byla būtų kada pralaimėjusi teisme. KGB įsakymu teisia teismai - "an investigation must end in a conviction".

(Nukelta į 6 puslapį)

Kunigo Dr. A. Savicko išleistuvės

Birželio 7 d. Pertho Ramovės skyriaus valdyba suruošė kunigui A. Savickui išleistuves. Jis išvyko į Romą ir vėliau į Vilnių.

Laimingos kelionės palinkėjo Ramovės vardu J. Jaudegis, o Apylinkės Valdybos vardu - E. Stankevičius. Visų suaukotą dovaną į-

teikė kunigui bažnyčios komiteto pirmininkas Plučas. Kunigas A. Savickas buvo visiems dėkingas už atsilankymą ir įteiktas dovanas.

Birželio 19 d. arkivyskupas Foley pasikvietė kun. Dr. A. Savicką į savo gimtadienį ir palinkėjo jam laimingos kelionės į Romą. Savo kalboje arkivyskupas pasakė: "Ir aš norėčiau būti lietuviu, juk už Lietuvą melsis viso pasaulio vyskupai ir vienuoliai".

Birželio 26 d. kunigas dr. A. Savickas išskrido Malazijos lėktuvu.

Kun. Dr. A. Savicko išleistuvės. Šalia sėdi Ramovės pirm. B. Steckis

Užsienio spaudos agentūros praneša, kad Filipinų kardinolas Jaime Sin liepos mėnesį numato vykti su dešimties dienų vizitu į Sov. Sąjungą. Pagal turimas informacijas kardinolą Sov. Sąjungon pakvietė rusų stačiatikių Bažnyčios metropolitas Filaretas. Spaudos agentūros pažymi, kad Filipinų kardinolas trokšta aplankyti taip pat ir Lietuvą, bet šiuo tarpu nėra žinoma, ar jam bus duotas tam leidimas.

miškų, toli nuo kitų gyvenviečių. Kai 1915 metų vasarą užėjau į tą seną mokyklą ir prisistačiau mokytojais, toji bematant mane sutiko lyg savo sūnų ir tuoj priminė man, kad juk šioje mokykloje prieš karą 40 metų mokytojaves mano senolis Janis Irmeijs. Ji svetingai išvedžiojo mane po visus mokyklos kambarius ir sandėliukus, kur einant pro duris man reikėjo palenkti galvą, kad netrenktų į viršduris, o klasėje mano galva vos nesiekė lubų. Viename kambaryje buvo mokinių miegamasis berniukams, kitas mergaitėms, kur palei sienas stovėjo dviejų aukštų lentynos - gultai mokiniams. Žiemą mokiniai iš toliau atėidavo į mokyklą visai savaitei ir tik šeštadienį grįždavo namo parsinešti maisto ir švirių bal-tinių.

Atskirame sandėliukyje kiekvienas atskirai laikydavo savo maistą. Virtuvėje galėjo virti. Mokinių vasarą nebūdavo, bet sandėliukas dar atsidavė ruginės duonos rūgštu raugu. Tad mano Tverų pradžios mokykla buvo nepalyginamai geresnė.

Mano mokytojas Josif Michailovič Kutilovskij - Sokol pasikniso knygų spintoje, atnešė ir įteikė man visą pluoštą rusiškų knygų, sakydamas: "Čia tau visiems metams pasimokyti. Gerai pasimokysi, gerai užlaikysi ir pavasarį man grąžinsi". Vadovėlius mokykloje gaudavome naudotis vel-

tui, bet sąsiuvinis, rašalą, plunksnakočius, grifelius ir grifelinę lentelę turėjome patys turėti.

Mokyklos spintoje ant lentynos pastebėjau ir keliolika egzempliorių knygų su užrašu lotyniškais raidėmis "Elementorius". Tuos lietuvių kalbos vadovėlius Sokolas vėliau išdalijo mokiniams sakydamas: "Neškitės namo ir skaitykite, o kai perskaitysite, grąžinkite"...

Kai peržiūrėjau visas gautas knygas, tai jų branduolį sudarė postora rusų chrestomatija "Vešnyje vschody" ir rusų kalbos gramatika. Be to buvo dar Rusijos istorija, Rusijos geografijos knyga ir gan tvirtas aritmetikos uždavinynas. Tikybos vadovėlių žadėjo įduoti man vėliau.

Mokytojas atidarė chrestomatiją ir pasi-taikiusiame puslapyje liepė man skaityti. Prisimenu, buvo tai pasakėčia apie "Pravdą ir krivdą". Perskaičiau gan laisvai. Liepė atpasakoti. Sunkumų atpasakoti ir neturėjau. "Chorošo", pasakė mokytojas, - "o dabar paimk sąsiuvinį ir švariai nusirašyk pirmąsias dešimt eilučių". Po to buvau paliktas vienas rašyti savo pirmąjį klasės darbą. Sėdau rašyti, perrašiau. Kai grįžęs mokytojas patikrino, klaidų nerado. Vėl pasakė "chorošo", paskyrė namų darbą skaityti ir rašyti, ir pirmą dieną paleido namo. Liepė pasakyti tėvams, kad būsiu paskirtas

į trečią skyrių. Trečias skyrius! Aš jau trečio-klas, tas mane pradžiugino, bet namų darbas buvo man didelis nusivylimas. Buvau manęs, kad visas mokslas vyksta mokykloje, o po pamokų, grįžęs namo, būsiu laisvas paukštelis!...

Ir taip prasidėjo ištisas dvi žiemas mano vaikščiojimas į Tverų mokyklą. Keturi varstai ten, keturi atgal. Blogu oru ir purvinu keliu, kai tėvas ar namiškiai turėdavo laiko ir laisvą arklį, pavėžindavo, o šiaip su knygų ir grifelinės lentelės nešuliu pėsčiomis. Buvo ir kitas kiek trumpesnis takas pro Patverių dvarą, bet trys dvaro šunys man buvo įvarę baimės. Buvo sykį užpuolę laukuose jau už dvaro, kai jau buvau palikęs lazda atsigtinti. Greičiau už šunis nepabėgsi, tad pagrobęs pasitaikiusį vos pakeliamą akmenį, iškėliau jį į viršų ir atsistojęs vietoje laukiau. Šunys, matyt, pamane, kad jiems pyrago siūlau, tuoj sušvelnėjo, bet kai įsitikino, kad akmuo, pabūgo ir paliko mane nepuolę. Įvyko panašiai kaip tam rusų teisėjui, kuriam teisiama, nagrinėjant bylą, vis parodydavęs į skepetą ištįsą gniūžtę. Teisėjas pamanęs, kad teisiama jam siūlo aukso, kaltininką išteisino, o kai sužinojo, kad toje gniūžtėje buvęs įristas akmuo, padėkojęs Dievui už savo gyvybę išgelbėjimą...

(Bus daugiau)

Paulius Zumbakis mums padeda

(Atkelta iš 5 puslapio)

tion". Ta prasme Sovietų Sąjungoje pilietis demokratiškai suprastų žmogaus teisių apsaugos neturi. Sovietams visgi yra svarbu, kad Vakarų demokratijos pripažintų jų sistemą kaip demokratišką.

Zumbakis šiuos Sovietų tikslus labai aiškiai atskleidžia, ir tai yra labai svarbu suprasti ne tik mums patiems, bet ir tiems politikams ir teisininkams, kurie su šiuo klausimu susiduria. Mes Australijoje turėtume šį reikalą tiek išpopuliarinti, kad nebūtų nė vieno parlamento, kuris to nežinotų, nes jiems prisieis greitai laiku tuos klausimus spręsti.

Legalizavimas Sovietų jurisdikcijos atvertų KGB agentams plačiai duris į Australiją. Jau dabar matome, taip vadinamame kultūriniam bendradarbiavime melą, specialiai susuktose Sovietų propagandinėse filmose, bet tuo Sovietai nepasitenkins, prasidės įvairios parodos, teatraliniai, moksliniai, agrikultūriniai suvažiavimai, pasirodymai, pamokiniai, pasigymimai sąryšyje su 70 m. jubiliejumi. Sovietai į Australiją žiūri maždaug taip, kaip į Afrikos, Pietų Amerikos, Pacifiko salų tautes, kurios tebėra naivios ir ne daug išmanančios apie tarptautinę politiką. Žino apie Sovietų Sąjungą, apie jos ginklus ir karinę galybę, Amerikos nekenčia, tai ir Sovietų Sąjunga jiems nepavojinga, todėl Sovietai taip lengvai ten įsikuria. Tas gali atsitikti su Australija. Australų tauta iš tikrųjų yra nepribrendusi tarptautinėje politikoje savo nerūpestingumu ir per dideliu pasitikėjimu kaimynais, jokie plano atečiai neturi. Jei tarptautinė pasaulio politinė situacija pasikeistų, ją gali be didelio vargo pasiimti kiniečiai, ja-

ponai, indonezai ir, žinoma, sovietai - juk tai kontinentas - visiems žemės užtekę, ir visus patenkintų. Istorijoje tokie dalykai žinomi, čia galiu priminti Lenkijos - Lietuvos pasidalinimą tarp kaimynų - Rusijos, Prūsijos ir Austrijos 1795 m. Pagunda didelė kaimynai pamato, kad jų kaimynas nerūpestingas ir nepajėgus apsiginti. Taip išnyko daug valstybių nuo žemės paviršiaus. Aš čia nenoriu plačiau šio dalyko nagrinėti, užtenka pažvelgti į šio krašto rinkiminę programą - apsigynimo ir ateities planai visai užmiršti, nesimato nei kultūrinio, nei socialinio rūpesčio: mokyklos deginamos kaip niekur pasaulyje, chuliganizmas, kriminalai, mafia auge, prostitucija, demoralizacija teršia ne tik suaugusių, bet ir vaikų, mokinių dvasią. Tauta, persitotinusi maistu, rūpinasi tik duona, o politinės partijos - kaip laimėti rinkimus. Vienintelis šios tautos dievas yra pinigai. Sešis metus Australiją valdė Darbo partija, per tą laiką priaugo daug milijonierių - turtingi pasidarė dar turtingesni, biednieji pasidarė dar biednesni. Tokiu paradoksu šandien gyvena Australija.

Kam aš visą šitą čia rašau? Rašau, kad noriu parodyti, kokia silpna dvasia australai gyvena, kokie menki jų rūpesčiai ateitimi, kaip lengva svetimai įtakai pavergti tuos, kuriems rūpi tik maistas ir kurių dievas yra tik pinigai. Mes turime tvirčiau įsitraukti į Australijos politinį gyvenimą ir mūsų pirmas didelis uždavinys sutrukdyti Sovietų įtaką, besiveržiančią į Australijos įstatimdvystę. Tam darbai mus gali paruošti Zumbakio knyga - studija Soviet Evidence in North American Courts.

Dr. Arūnas Verbyla

Nuolatinis "Tėviškės Aidu" skaitytojas Arūnas Verbyla balandžio 30 d. Adelaidės universitete iškilmingoje ceremonijoje gavo filosofijos daktaro laipsnį (Ph.D.).

Arūnas gimė ir augo Melbourne. Anksti neteko tėvo (miręs prieš 25 m.) ir jam gyvenimo sąlygos nelabai buvo palankios. Našlė motina augino du sūnus: Joną ir Arūną, ir stengėsi išauginti sąžiningais, tėvų kraštą ir kalbą mylinčiais žmonėmis. Abu pamilo mokslą ir suprato jo vertę. Lankė lietuvišką savaitgalio mokyklą ir liet. k. kursus, šoko tautinius šokius, žaidė krepšinį, dalyvaudavo lietuviškuose minėjimuose, suvažiavimuose. Kalba ir rašo gerai lietuviškai, skaito liet. spaudą.

Arūno gabumai ir darbštumas išryškėjo gimnazijoje. Savo mokytojų ir gimnazijos vadovybės rekomendacijomis, kaip talentingas jaunuolis buvo priimtas į National universitetą Canberroje (Iš 3000 pretendentų buvo priimta tik 500. "The Sun" 7 Oct. 1970).

Arūnas vis tik nusprendė laukti baigiamuosius gimnazijos egzaminus ir pasilikti Melbourne. Po sėkmingų egzaminų tapo priimtas į Melbourne universitetą ir Science fakultete studijavo matematiką - statistics.

Šį Science fakultetą baigė ir jo brolis Jonas, gaudamas Bachelor of Science Degree ir dabar dirba vyresniuoju mokytoju katalikių mergaičių koledže Adelaidėje. Jonas su žmona Maryte augina 2 dukteris: Liną, Audrą ir sūnų Andriuką. Jie visi lanko savaitgalio mokyklą, dalyvauja minėjimuose

ir kt. parengimuose su eilėrašciais, dainomis ir šokiais.

Arūnas Melbourne universitetą baigdamas gavo Master of Science Degree. Iš savo mokslinių darbų tezių sudarė knygą "The affects of stratification on population genetics" 1976 m.

Vedęs su žmona išsikėlė į Adelaidę ir abu dirbo universitete. Sprendė naujas problemas ir siuntė straipsnius į Australijos ir Anglijos žymius žurnalus. Jo moksliniais darbais susidomėjo Anglijos ir Japonijos ir kt. kraštų mokslininkai ir kreipėsi į jį, prašydami kopijų.

Per paskutinius, 2½ metų, rašė savo tezes ir suvedė į knygą "Extension to profile analysis". Buvo gerai įvertintas ir rastas pilnai išpildęs visus reikalavimus daktarui gauti.

Dr. Arūnas dabar ir toliau dirba Adelaidės universitete lektoriumi, dėsto matematiką - Statistics honour degree studentams, kur ir jo žmona Janet dėsto Computer's programą. Jie augina dukrelę Klarą - Mariją.

Dr. Arūnas ir toliau nusistatęs tęsti mokslinį darbą, spręsti naujas problemas ir savo darbais prisidėti prie pasaulinio mokslinio aruodo pildymo proceso dėl geresnės žmonijos ateities. Žada nepamiršti ir lietuviškų reikalų, iki šiol jam pritrūkdavo laiko.

Sėkmės jam!

Al. Baltrukonienė

MELBOURNAS

PRANESIMAS

Melbourne DLK Vytenio šaulių kuopos valdyba šaukia NEPARASTĄ narių susirinkimą 1987 m. liepos 19 d. 3 val. po pietų Lietuvos namuose, bendruomenės salėje. Nepaprastame susirinkime visų šaulių kuopos narių dalyvavimas būtinas.

Tą pačią dieną 12 val. visi šauliai uniformuoti, drauge su ramovėnais dalyvauja pamaldose šv. Jono bažnyčioje - Dariaus ir Girėno pagerbime.

Kuopos Valdyba

TEVIŠKĖS AIDŲ LOTERJA

GALIMA LAIMĖTI:

1. Spalvota TV 34 cm. GOLDSTAR, naujas G.Z. Mackevičių dovana.
2. Stereo 'Cassette Recorder' SANYO, 4 garsiakalbiai - LKM Dr-jos ir V. Kežniauskienės dovana
3. V. Jeršovo medžio drožinys - žvakidė.
4. V. Miliausko medžio drožinys - kryžius
5. F. Alf. Ročių medžio inkrustacija, paveikslas.
6. Irenos Jokubauskienės paveikslas, aliej.
7. Elektrinis sieninis laikrodis - A. Volkienės dovana.
8. Radijo ir laikrodis.
9. Setas 12-kai žmonių - peilių, šakučių, šaukštų, specialaus nerūdijamo metalo, gražioje dėžėje - dovana S. Ribačiauskienės. (Bilietė šis laimikis dar neįrašytas).

Bilietus platina Federacijos Valdyba Melbourne sekmadieniais prieš pamaldas, kitur Federacijos įgaliotiniai.

Bilietai po \$ 1, visa knygutė 10 bilietų \$ 10.

Loterijos traukimas bus 1987. 9. 6 - Tautos šventės minėjimo dieną Liet. Namuose Melbourne pietų metu.

Bandykite laimėti — PAREMKIME SAVO SPAUDĄ!

ALK Federacijos Valdyba

LIETUVIŲ STUDIJŲ SĄJUNGA HOBARTE

Lietuvių vardas Hobarto universitete linksniuojamas įvairiuose sluogsnuose: studentų ir profesūros. Populiarumas didėja su kiekvienu parengimu ir narių skaičius vis auga.

Birželio 15 dieną socialijos dėstytojas Dr. Jan Pakulski skaitė ypąč įdomią paskaitą: "Socialijos galimybės lietuviškuose studijose". Jis pasakojo apie lietuvišką politinę išsiviją, kuri pasižyminti dideliu vėžlumu, aukštom mokslu kvalifikacijom, tautpumu ir rimtu požiūriu į šeimą, bendruomenę, valstybę.

Dr. Pakulski turėjo daug įdomios medžiagos apie lietuvių kultūrinę, politinę ir ekonominę veiklą, paimtą iš Amerikos šaltinių. Apie lietuvių bendruomenės veiklą Australijoje - jokios rašytinės studijos dar nėra. Nieko nėra žinoma nei apie kultūrinę, nei apie socialinę, ekonominę bei politines organizacijas.

Aplamai, apie lietuvių veiklą

Australijoje nėra jokių mokslinių darbų. Nėra žinoma, kokią svarbą lietuvių pasaulėžiūroje užima gimtoji kalba, kaip lietuviai pajėgia susitvarkyti materialiai, kokios problemos kyla tarp pirmosios ir antrosios kartos.

Klausimų sąrašui nebuvo galo. Atsakymai į šiuos klausimus yra labai svarbūs, nes pagal juos orientuojasi australų imigracijos, švietimo ir socialinio aprūpinimo departamentai.

Dr. Pakulski sukėlė didelį susidomėjimą lietuvių bendruomenės įvairumu.

Seminarą uždarė Algis Taškūnas, kviesdamas studentus aukštesnio laipsnio tezėm - daktarui ar mokslinio laipsnio kandidatui — pasirinkti temas iš liuanistinių dirvonų.

Studentai, susidomėję lietuvių studijom, dėl smulkesnės informacijos gali rašyti šiuo adresu: Lithuanian Study Society, PO. Box 777, Sandy Bay, Tas., 7005 E.B.

IŠ MŪSŲ PARAPIJŲ

MELBOURNAS

Dariaus - Girėno minėjimas bus sekmadienį, liepos 19 d. Šv. Mišios tą dieną bus už Darių ir Girėnų, kurias užprašė LKV Ramovė. Pamaldose organizacijos kviečiamos dalyvauti su vėliavomis.

Geelonge lietuviškos pamaldos St. John bažnyčioje liepos 19 d., sekmadienį, 9.30 val.

Juliaus Petraičio laidotuvių metu už jį šv. Mišioms aukojo: J. A. Grigaičiai, P. Mažylis, K. A. Mieladaičiai, E. Markonienė, T. J. Selioakai, E. E. Marganavičiai, Pr. S. Svambariai, P. V. Petraičiai, N. V. Zemaičiai, E. A. Bakaičiai, S. Sikorskis, M. V. Miliauskai, J. S. J. Simutienė, G. Z. Mackevičiai, H. S. Statkai, E. V. Čizauskai.

Jonas Normantas - žymus Tautos Fondo rėmėjas - mirė Geelonge liepos 9 d. Už jo vėlę šv. Mišias užprašė Tautos Fondo atstovybė Melbourne, kurios bus atnašaujamos laidotuvių dieną, liepos 14-tą.

Pranas Beutneris mirė liepos 10 d., 78 m. amžiaus. Palaidotas Nth. Altona kapinėse.

Už **Aldonos Zakienės** vėlę ketverias šv. Mišias užprašė Kazimiera Dičiūnienė ir Aniceta Mainelienė, kurios buvo pas mus auktos liepos 14-17 d.d.

Parapijai aukojo:

\$ 50 - L. Vaičaitis, \$ 30 - V. Adomavičius, \$ 20 - P. Uščinienė.

Visiems aukotojams nuoširdus ačiū.

Kun. Pr. Vaseris

TEVIŠKES AIDŲ prenumeratas Melbourne prieš ir po lietuviškų pamaldų priima Parapijos Kiosko vedėjas F. Sodaitis. Jam galima įteikti skelbimus, pranešimą apsimokėti.

● **Pietų Korėjoje** paleista dar 2.300 politinių kalinių. Dabartinis prezidentas, kuris pažadėjo demokratinius rinkimus daugiau žada į prezidentus nebekandiduoti.

● **Pasklido gandai**, kad Filipinų buvęs prezidentas Marcos žada nuversti dabartinę prezidentę Aquinos ir pats perimti valdžią. Amerika uždraudė prezidentui Marcos kur nors išvykti iš Havajų, kur jis dabar gyvena.

Liepos 6 d. Melbourne mirė Julius Petraitis, 77 m. amžiaus, palaidotas Northern Mem. Park kapinėse.

Julius Petraitis kauniškis. Baigė Technikos mokyklą elektros inžinieriumi ir Karo mokyklą vyr. leitananto laipsniu. Dirbo inžinierium Marijampolės cukraus fabrike ir čia sukūrė šeimą. Karo metu į Vokietiją Petraičiai pasitraukė jau su dviem mažais vaikais. Emigravę į Australiją, įsikūrė Melbourne. Čia vaikai baigė mokyklą ir sukūrė šeimą. Julius kaip inžinierius dirbo elektros kompanijoje. Abu Petraičiai - Julius ir jo žmona Antanina aktyviai reikėsi lietuviškame gyvenime. Abu jie ateitininkai sendraugiai, o ji - Antanina ir Kat. Mot. D-jos narė.

Prieš keletą metų Julius pasidarė nebejudrus. Skundėsi nugaros skausmu. Rasta inkstuose neva smėlio ar kas tai panašaus. Buvo praveistas gydymas. Jautėsi jis geriau, bet jau ankstyvesnės nuotikos neatgavo. Tik šiais metais sausio mėn. vėl pajuto inkstų negalavimą. Buvo padaryta operacija ir išimtas vienas inkstas, bet operacija per vėla, nes piktybinis auglys nuėjęs per toli. Taip Julius jau žinojo, kad jo padėtis yra beviltiška. Apetitas jo krito, svoris krito, kol pagaliau jis pasijuto tikru ligoniu. Atsigulė namuose ir žmonos priežiūroje laukė pabaišos. Skausmu neturėjo, bet daktaras jį vis prižiūrėjo. Atvažiavo iš Amerikos ir dukte Lilė aplankyti savo tėvelio. Čia ji pabuvo apie savaitę, bet vėl grįžo pas savo šeimą į Ameriką.

Ji žinojo, kad savo tėvelio jau daugiau gyvo nebematys. Ji skau-

džiai atsisveikino ir išvažiavo. Kas dien pradėjo atvažinėti sūnus Jurgis aptarnauti ligonį. Kunigas vieną dieną jam suteikė sakramentus. Tik po keletos dienų žinia, kad Julius jau mirė.

Liepos 8 d. jo karstas jau lietuvių bažnyčioje, kurią jis pats dažnai lankydavo. Dukte Lilė iš Amerikos skambino ir klausė kurią valandą jos tėvelio laidotuvės. Išsiaiškinta, kad pas juos Amerikoje tuomet bus pusę antros nakties. Ji sako: "Aš su savo šeima melsiuos už savo tėvelį".

Po Mišių Julius karstą paėmė ant savo pečių jo anūakai, jau užaugę vyrai, sūnaus Jurgio vaikai. Palydėtas į Naująsias Fawkner kapines - Northern Memorial Park. Iš kapinių artimieji dar užvažiavo į Petraičių namus, kur Julius gyveno ir mirė. Čia jis prisimintas dar malda.

Amžiną jam atils! pv.

MELBOURNAS

PRANESIMAS

Šių metų liepos 19 d. 12 val. šv. Jono bažnyčioje įvyksta iškilmingos Mišios, pagerbiant mūsų tautos didvyrius Step. Darių ir St. Girėnų. Mišias organizuoja liet. karių veteranų s-ga "Ramovė". Įrodykime, kad mūsų širdyse dar yra gyvas Jų prisiminimas ir gausiai dalyvaukime Jų pagerbime. Organizacijos kviečiamos dalyvauti su vėliavomis. Ramovėnų dalyvavimas būtinas.

LKV S-gos Ramovė
Melb. Skyriaus V-ba

PENSININKAMS I

Gegužės mėnesį buvo sudarytas sąrašas norinčių važiuoti į Surfers Paradise liepos 20 d. Dėl nepakankamo dalyvių skaičiaus išvyka atidėta į rugpjūčio 10 dieną. Tie, kuriems ta data nepriimtina, ar nenori važiuoti, prašomi neatidėliojant pranešti, tel. 232 5034. Dabar reikia 12 dalyvių, kad išvyka įvyktų. Kviečiu visus kalbinti, net ir nelietuvius, prisidėti prie išvykos, paimti iš jų \$ 50 depozitą ir neatidėliojant pranešti tel. 232 5034.

J. Petrašiūnas

Pranešimas apie Krikščionybės jubiliejų Romoje

Dana Baltutienė, Krašto valdybos pirmininkė, sugrįžusi iš Romos kviečia visus lietuvius pasiklausti įspūdžių iš jubiliejaus, sekmasiedenį, liepos 19 d. 3 val. p.p. Lietuvių namuose.

SKAUTININKUI JUOZUI MAKULIUI 80 METŲ

Liepos 7 d. Glenroy savo namuose buvo pagerbtas s. Juozas Makulis, sulaukęs savo amžiaus 80 metų. Pagerbimas buvo suruoštas Melbourne skautininkų Ramovės pirm. Jonės Žitkevičienės iniciatyva talkininkaujant skautininkams ir žmonai Bronėi.

Skaut. Juozas kilimo dzūkas, mokytojas, studijavo ekonomiją Freiburger universitete. Melbourne įsteigė pirmąją lietuvių savaitgalio mokyklą ir joje mokytojavo. Skautas iš nepriklausomos Lietuvos. Skautišką darbą nenutraukė tremtyje. Buvo Australijos rajono vadeiva. Priklauso Melbourne Skautininkų Ramovei.

Ramovės pirm. sesė Jonė pasveikino savo ir visų narių vardu ir įteikė dovaną - skautišką knygą. V.s. A. Karpavičius sveikino prisimindamas kūrimosi skautiškus darbus, kai s. Juozas buvo pirmasis Viktorijos - Tasmanijos tunto tuntininkas. Skautininkas V. Adomavičius pabrėžė, jog kartu dirbdamas netik jis, bet ir visi kiti draugininkai bei vadovai jį mėgo kaip draugišką, ramaus būdo tuntininką. Prel. Pr. Vaseris linkėjo nepasenti ir dar dirbti. Širdingą žodį tarė ps. L. Baltrūnas. Labai įdomu buvo kai vs. V. Vaitkus sveikindamas paskaitė pirmuosius tuntininko įsakymus, kuriuose buvo minimas jubilieato šeimos narys ps. V. Didelis. Mūsų bendruomenės pirm. K. Lynikas sveikino kaip gerą, darbštą, neužsidariusį bendruomenės narį. Dar sveikino Džiugo tunto tuntininkas ps. A. Šimkus.

Gautus raštiškus sveikinimus, tikiu jam buvo brangiausi, dukters Zenės net iš Altajaus ir sūnaus iš Kauno perskaitė žmona Bronė. Prie taurės šampano buvo

J. Makulis dėkoja už sveikinimus

sugiedota Ilgiausių Metų! Pagaliau susijaudinęs prabilo sukaktuvinininkas, dėkojo nuoširdžiai visiems susižinkusiems už gražius linkėjimus, dovaną ir už netikėtą pagerbimą. Tuojau sekė karšti užkandžiai, žmonos Bronės pagamininti, kol priėjo eilė Juozui užpūsti ant sukaktuvinininko torto 80 degančių žvakių. Čia sukaktuvinininkas buvo pagerbtas jam skirta mūsų ps. Dr. N. Zdanienės sukurta daina "Tave aš pamačiau". Dainoms vadovavo dirigentė ps. B. Prašmutaitė. Dar pasivaishinę skandėtais, turėjome skubintis namo, nes visiems buvo tolmas kelias, ypač "Satrijos" tunto tuntininkui s. V. Mačiuliui ir vs. A. Karpavičiui iš Geelonge ir vs. V. Vaitkui su Birute iš Macedono. Sustoję visi ratu, pagiedoję "Lietuva brangi", padėkoję mielai šeimininkei už vaišes, baigėme jaukų, skautiška - šeimynišką pagerbimą.

Valio, gyvuok, mielas Broli,
JUOZAI! J.Z.

● **Irane** netoli Afganistano sienos nusileido Sovietų lėktuvas. Jis turėjo ginklų ir vežė keleivius. Sovietai atsiprašo Irano vyriausybės ir teisinasi, kad lėktuvas nusileido dėl blogo oro. Nori jie, kad lėktuvas ir keleiviai būtų grąžinti.

A. A. INŽ. JULIUI PETRAIČIUI

mirus, jo liūdinčią žmoną, sūnų Jurgį su šeima, dukterį Liliją su šeima, gimines ir artimuosius giliai užjaučiame ir kartu liūdime.

PLIA S-gos Melbourne skyrius

A. A. PRANUI BEUTNERIUI

mirus, Olga Radavičienei, jo dukroms Mėtai, Marytei ir anūkei Jasminai su šeimomis reiškiamo gilią užuojautą ir drauge liūdime.

Jonė, Vilius ir Rimantas Žitkevičiai

LIETUVIŲ SODYBA MELBOURNE

Graži, įdomi ir praktiška yra Lietuvių sodybos kūrimo idėja, kuri apjungs didesnę grupę lietuvių šeimų ar viengūnių ir suteiks jiems galimybę tautinėje nuotaikoje organizuoti savo ateities gyvenimą.

Yra gražu, kai pagalvoji, kad atimtoje aplinkumoje įsikurs šeimos nuosavuose namuose, o viengūniams bus sudarytos sąlygos gyventi ar nuosavam name, ar pastate, kuriame rasis pavieniai kambariai su visais patogumais (Motelio tipo).

Įdomu, nes visos Sodybos gražinimu ir tobulinimu rūpinsis ne tik Sodyboj gyvenantieji, bet visi Melbourne lietuviai, kuriems bus įdomu ir malonu prisidėti prie šio lietuviško "miestelio" steigimo, kūrimo, planavimo, gražinimo ir išlaikymo.

Praktiška, nes niekur kitur Sodybos gyventojai neturės saugios gyvenimo vietos, nes visi rūpinis bendru saugumu, o asmeniškai patarnavimui bus organizuojama sveikatos priežiūra, švara, tvarka ir visokie užsiėmimai, kaip rankdarbiai ir laisvalaikio užpildymas praktiškais darbais.

Melbournio lietuvių sodybos steigimu rūpinasi suinteresuotųjų išrinktas laikinas komitetas, kuris sudėdina ir svarsto įvairias šio sumanymo realizavimo problemas.

Kadangi numatoma, kad tokioje Sodyboje apsigyvens daugiau pagyvenę tautiečiai, kurie jau yra išėję į pensiją ir yra užsitarnavę ramios ir mažiau rūpestingos ateities, komitetas mano, kad šia Sodyba turėtų rūpintis ne tik joje gyvenantys tautiečiai, bet visi Melbourne ir apylinkės lietuviai ir įvairios lietuvių organizacijos. Daugiau ar mažiau, vyresnioji Melbourne lietuvių karta metų metus rūpinosi, aukojosi ir kūrė Melbourne lietuvių gyvenimą ir tik jų dėka mes šiandieną turime gražius ir didelius Lietuvių namus. Jų dėka Melbourne klesti lietuviškas kultūrinis gyvenimas.

Lietuvių sodybos užregistravimui pagal parlamento aktą jau baigiami ruošti įstatai, kurie turės būti patvirtinti suinteresuotųjų visuotinio susirinkimo.

Sodybos oficialių reikalų tvarkymui reikalinga samdyti advokatą. Neišvengiamai susidaro išlaidos susirašinėjimui, registracijoms ir įvairiems kitokiems einamiesiems reikalams (vien advokato ir registracijos išlaidos numatomos apie \$ 2.000). Neturėjimas lėšų apsunkena organizacinį darbą ir todėl esame priversti prašyti pavienių asmenų ir mūsų lietuviškųjų organizacijų paremti numatytos Sodybos organizavimą kaip moraliai, taip ir materialiai, nes tik bendromis jėgomis sugebėsime įkurti ir pastatyti tokią Sodybą,

kad ir joje gyvenantieji ir visi kiti Melbourne lietuviai galėtų didžiuotis gražiai, gerai ir patogiai įrengta ir pastatyta Melbourne lietuvių sodyba.

Aukus prašau siųsti J. Petrašiūnui: 13 Jacqueline Rd. Mt. Waverley, telef. 232 5034.

Čekius prašau rašyti MELBOURNO LIETUVIŲ SODYBA ir perbraukti Not Negotiable. Ačiū!

Su pagarba

D. Levickienė
Už laikiną Sodybos Komitetą

SACHAROVAS SIŪLO MASKVAI

Akademikas Andrei Sacharovas Maskvoje nauju kvietimu kreipėsi į sovietinę valdžią, ją ragindamas išlaisvinti visus politinius ir sąžinės belaisvius, taip pat atraukti kariuomenę iš Afganistano. Šį kvietimą Sacharovas išreiškė pareiškime, kurį pasiuntė amerikiečių Staten Island universitetui, jam suteikusiam garbės daktaro laipsnį. Naujoji (atsivėrimo) politika Sov. Sąjungoje, rašo Sacharovas, yra be abejonės visų teigiamai vertinama, bet ji dar nėra įspaudusi gilesnių žymių politiniame sovietų visuomeniniame gyvenime. Akademikas atkreipė dėmesį, kad apie 160 politinių ir sąžinės kalinių buvo išlaisvinti. Tai džiuginantis faktas, bet jo dar nepakanka. Mes žinome pavardes apie 500 asmenų, rašo Sacharovas, kurie dėl savo įsitikinimų tebėra kalinami kalėjimuose, lageriuose arba psichiatrinėse ligoninėse. Bet yra kalinama dar daug kitų, nežinomų žmonių, kurie dar laukia išlaisvinimo.

Sacharovas tad kviečia sovietinę valdžią paskelbti visuotinę ir besąlyginę amnestiją visiems sąžinės belaisviams Sov. Sąjungoje, o išlaisvintus, suteikti jiems galimybę nevaždomai pasirinkti gyvenamąją vietą savame krašte arba užsienyje. Amnestijos paskelbimas sustiprintų tarptautinį pasitikėjimą Sov. Sąjunga. Pasitikėjimas taip pat sustiprėtų, baigia pareiškimas Sacharovas, jei sovietai atrauktų savo kariuomenę iš Afganistano ir suteiktų afganų tautai galimybę laisvai apsispręsti savo likimą. Tuo būdu būtų užbaigtas jau septynerius metus Afganistane besitęsiantis žiaurus ir kruvinas karas.

VARPAS LAIMI PIRMENYBES

Dažnai girdime per radijo stotį 3EA apie Bulleen Varpo moterų komandą. Kartais net rėmėjai užklausia "kodėl moterys taip dažnai pralošia, o vyrai vis laimi?"

Atsakymas lengvas. Visos moterų komandos Bulleen rajone maždaug panašaus lygio, tai ne vien tik varpietės pralošia bet ir australės.

Kaip visada, Rasa Statkuvienė paskambina penktadienio vakare ir praneša, kad moterys laimėjo semį finalą prieš Yarrabirds. Rezultatas Varpas 38 - Yarrabirds 16. Tiesiog staigmena, klausiu kaip galvoja, ar galės po 20 liesių metų vėl iškovoti Varpui pirmenybių taurę? Rasa atsako: "Žinoma, kad galės".

Atrodo, kad pasitikėjimas savomis jėgomis yra didelis. Ateina lemtingos rungtynės. Pusę dešimtos ryto renkasi varpietės. Vaikai pasiunčiami į darželį netoli krepšinio aikštės. Čia australė prižiūrėtoja darbuojasi su 18 vaikų. Dešimt iš jų priklauso mums.

Rungtynės prasideda. Angelė išmuša sviedinį Rasai, ši pasuoja Jeninai, kuri iš kampo meta, sviedinys pro šalį. Taip rungtynės eina dešimt minučių. Per tą laiką varpietės sviedinį metė į krepšį dvylika kartų, bet įmetė tik du kartus. Australės metė tris kartus iš tolo ir visi metimai sėkmingi.

Negaliu išlaikyti. Einu pasivaikščioti ir žiūriu iš tolo. Varpietės pasuoja nežiūrėdamos, ten kur turėtų būti komandos žaidėjas, bet tuščia, ir sviedinys atsiduria už ribų. Prie puslaikio pabaigos varpietės susiima ir pertraukia atėjus Varpas 20 - Diamonds 15.

Prasideda antras puslaikis. Angelė vėl išmuša sviedinį ir Rasa nusivaro jį į kampą, pasuoja Jūrratei, kuri sugražina jį į centrą ir tolimu metimu Angelė įtikinančiai įmeta. Per tris minutes trys įmetimai. Atrodo, kad komanda susiėmė po Angelės patarimų. Pa-

sirodo puikūs prasiveržimai. Janina su Rasa sulaužo gynybą ir krauna taškus. Tolimi metimai Bronės, Jūratės ir Angelės sėkmingi. Gal reiktų vyrams pasimokyti kaip reikia taikliai mėtyti. Rezultatas, Varpas 31, Diamond 17.

Prie pabaigos varpietės atleidžia spaudimą ir Diamonds turi progos įmesti kelis krepšius.

Rungtynės baigiasi rezultatu Varpas 51 - Diamonds 27. Valio moterims!

Taškus sumetė Rasa Statkuvienė 17, Angelė Tamošiūnaitė - Kriskas 13, Jūratė Liubiniene 7, Janina Juchnevičienė 6, Diana Banks 4, Bronė Pikelytė - May 4, Gabija Ziedienė 0.

Reikia pastebėti, kad Gabija po nugaros sužeidimo mažai laiko praleidžia aikštėje, nors ir vadovauja komandai ir priklauso Varpso klubo valdybai.

Po rungtynių varpietės susirinko Gabijos namuose, kur ir man teko progą švesti laimėjimą. Išgėrėm kavos, aptarėm ateitį ir, atrodo, kad prie komandos prisijungs dar kelios mamos.

Norinčios žaisti krepšinį penktadienį rytais, prašom skambinti Gabijai Ziedienei. Jei laikas nepatogus ir vakariniai žaidimai geriau tinka, tai prašau skambinti Danai Balnionytei. V.K.K.

TAUTOS FONDAS

Adelaide

Savo žmonos a.a. Aldonos Zakienės atminimui Edv. Zakis paaukojo \$ 50. Ačiū jam!

Išvežtųjų minėjimo proga, 1987. VI. 14, Tautos Fondui aukojo: po \$ 20 J. Abukevičius, V. Kiverienė, K. Raznauskas, V. J. Vosyliai, po \$ 10 V. Stalba, C. Radzevičienė, M. Gavėnienė, E. B. Dukas, J. Langevičius, B. A. Budriai, S. P. Pusedėriai, M. Intienė, T. V. Vasiliauskai, K. Karpienė, A. P. Dančevičiai, po \$ 5 A. Šerelis, A. Lendraitis, J. Siurblys, O. Riškienė, A. Plokštienė, J. Lapšys, V. Janulis, p.p. Juciai, J. Poškus, S. Libickienė, E. V. Petrėnai, V. Gudiškienė, B. Masionis, L. Pimpė, J. Stankevičius, po \$ 2 V. Germanas, O. Guđaitienė.

Viso \$ 319.

Aukotojams nuoširdžiai dėkoja Tautos Fondas.

LIETUVIŲ RADIO

VALANDELES

ADELAIDE SEBI - FM šeštadieniais nuo 9 v. iki 10 v. ryto.

CANBERRA 2XX ketvirtadieniais 7.30 val. vak.

MELBOURNE 3EA sekmad. 11 val. ryto, pirmad. 6.30 val. p.p

SYDNEY 2EA šeštadieniais 10-11 val. prieš pietus.

BRISBANE 4EB kiekvieną ketvirtadienį 4.30 val. vak.

PERTH 6NR kas trečią antradienį 6.30 val. vak.

REMK AUSTRALIJOS LIETUVIŲ FONDA

nes jo tikslas yra: — Skatinti remti ir puoselėti lietuvių tautinę kultūrą, mokslą, švietimą, meną ir kitas lietuvių apraiškas AUSTRALIJOJ.

Fondą stiprinsime ir jį ugdysime, jei įvairiomis progomis jam aukosime, stosime jo nariais ir nepamiršime jo surašydami testamentus. Testamentuose reikia įrašyti tiksliai angliškąjį Fondo pavadinimą ir adresą:

AUSTRALIAN LITHUANIAN FOUNDATION INC.
50 Errol Street, North Melbourne, Victoria.

Visą korespondenciją ir aukas prašome siųsti adresu:
PO. Box 11, North Melbourne, Vic. 3051.

AL Fondo Valdyba

"TEVISKES AIDAI" YRA VIENINTELIS

Australijos lietuvių katalikų laikraštis. Visi juos remkime. Iš anksto prisiuskime prenumeratos mokestį. Įrašykime "Tėviškės Aidus" į savo Testamentą. Katalikiška spauda reikalinga visada!

ALK Federacijos Valdyba